

УДК 81'373.49

Грідасова А. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ЖІНОЧИЙ РУХ ТА ЕВФЕМІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Евфемізація – це, за Жюлем Марузо, процес заміни точної однослівної назви певного поняття, пряме вираження якого було б певною мірою небажаним, описовим з метою його пом'якшення, ввічливості, пристойності, а також заміни табуйованих за певних обставин найменувань. Серед функцій евфемізмів найчастіше науковці виділяють магічно-забобонну (яка зумовлена вірою в мовну магію), маскувальну, (наприклад, мова злодійського жаргону, мова медиків чи комп'ютерників), політико-ідеологічну; пом'якшувальну та жартівливо-іронічна.

Евфемізми вживають як в усному мовленні, так і у писемному, а також у літературній мові, наприклад: *пороху не вигадас (не видумас, не винайде)* 'розумово обмежений'; *порох (порохня, пісок) сиплеться* (з кого-небудь) 'дуже старий'; *порохом пахне* 'загроза війни, небезпека'.

Семантична двоплановість евфемізму полягає в одночасній реалізації ознак первинного й вторинного денотатів. Обов'язковою умовою евфемії, на думку А.М. Кацева, є встановлення у свідомості мовця асоціативних зв'язків між денотатом, пряме значення якого табується, і денотатом, з яким виникає асоціація.

Останнім часом спостерігається евфемістичний бум у зв'язку з політично коректною мовою. Зокрема, це стосується позначень певних соціальних явищ та демографічних груп (з вадами зору, незрячі замість сліпі, люди з обмеженими функціональними можливостями, тощо). Мотивом цих найменувань є тактовність, небажання нагадувати про неприємні ситуації, намагання підкреслити рівноправність тощо. Це явище спричинило багато змін в сучасній англійській мові. Все менш поширеними в англійських країнах стають слова, що можуть так чи інакше продемонструвати зневажливе ставлення до жінки (наприклад: *Miss, stewardess*), чітко визначити расову чи національну належність (наприклад: *Blacks, Jap, Chink*), вік людини (наприклад: *old people*) тощо.

Ідеї політ коректності закордонні науковці перш за все пов'язують з «феміністською лінгвістикою» чи «феміністською критикою мови», головна мета якої – позбавити мову пережитків патріархального суспільства, тобто подолання відображеного у мові чоловічого домінування в суспільному та культурному житті. Так, змінам підлягають слова та вирази, які містять компонент *man*. Наприклад, К. Міллер та К. Свіфт вважають більш коректним у реченнях на зразок *Man must work in order to eat* замінити *man* латинським *Homo Sapiens: Homo Sapiens must work in order to eat*. Найпопулярнішою у цій боротьбі за «антисексизм» мови є морфема *man*, яка використовується у великій кількості складних слів, зокрема *barman, policeman, fireman*. Саме такі слова найчастіше підлягають корегуванню. Як зазначає Д. Болінгер, у 1977 році Міністерство праці США (US Department of Labor) переглянуло близько трьох тисяч з тридцяти тисяч назв професій з метою вилучення цієї морфеми із назви. Наприклад, слова *bus boy, foreman, salesman, boom man* та *bobbin man* були відповідно замінені на *dining room attendant, supervisor, salesperson, logsorter* та *bobbin winder tender*.